3. ČINNOSŤ V OBLASTI OHROZENEJ ÚNIKOM NEBEZPEČNÝCH LÁTOK

Nebezpečné látky sú prírodné alebo syntetické látky, ktoré svojimi chemickými, fyzikálnymi, toxikologickými alebo biologickými vlastnosťami samostatne alebo v kombinácii môžu spôsobiť ohrozenie života, zdravia alebo majetku. Všeobecne pod nebezpečnými látkami rozumieme chemické, rádioaktívne alebo biologické látky.
Únik nebezpečných látok môže byť spôsobený deštrukciou stacionárneho zdroja nebezpečnej látky (výrobné zariadenie, sklad, zariadenie využívajúce nebezpečnú látku ako médium napr. chladiarenské zariadenie) alebo z mobilného zdroja pri preprave nebezpečnej látky (autá alebo železničné vagóny určené na prepravu nebezpečných látok). Ohrozenie nebezpečnými látkami môže byť spôsobené aj teroristickým útokom.

3.1. V PRÍPADE ÚNIKU NEBEZPEČNEJ CHEMICKEJ LÁTKY

(alebo v prípade chemického terorizmu)

Nebezpečné chemické látky spôsobujú poškodenie centrálneho nervového systému, dýchacích orgánov, zažívacieho traktu, poškodenie kože, alebo narušujú metabolizmus postihnutého. V prípade havárie spojenej s únikom nebezpečných chemických látok pôsobia na okolie v podobe plynu alebo výparov. V prípade teroristického útoku môžu byť použité vo forme aerosólov alebo plynu, prípadne môžu byť použité na zamorenie vodných zdrojov.

- Keď zaznie varovný signál sirény: <u>pri pobyte v budove</u>

* zostaňte vo vnútri, prípadne sa ukryte v úkryte (ak je dostupný),
* vytvorte izolovaný uzavretý priestor - uzavrite a utesnite okná, dvere, vetráky, odstavte klimatizáciu,
* pripravte si improvizovanú ochranu dýchacích ciest, očí a odkrytých častí tela,
* zapnite rozhlas, televíziu a sledujte vysielanie,
* riaďte sa podľa vysielaných pokynov, nepodceňujte riziko,
* pripravte si evakuačnú batožinu,
* telefonujte len v súrnom prípade, nezaťažujte telefónne linky,
* poskytnite pomoc chorým, postihnutým osobám, osobám neschopným pohybu, starším osobám, postarajte sa o deti bez dozoru,
* zachovávajte rozvahu a pokoj,
* budovu opustite len na pokyn.

- Keď zaznie varovný signál sirény: <u>pri pobyte mimo budovu</u>

* zachovajte rozvahu, zorientujte sa podľa situácie a rozhodnite sa pre opustenie priestoru ohrozeného nebezpečnou chemickou látkou,
* vaše rozhodnutie je závislé od smeru vetra šíriaceho nebezpečnú látku zo zdroja úniku a vašej polohy; ak sa nachádzate v smere vetra a ste v časovej tiesni, okamžite vyhľadajte ukrytie v budovách a postupujte ako pri pobyte v budove.

3.2. V PRÍPADE ÚNIKU NEBEZPEČNEJ BIOLOGICKEJ LÁTKY

(alebo v prípade bioterorizmu)

Bakteriologické (biologické) nebezpečné látky môžu byť použité vo forme aerosólu (baktérie, vírusy) vytvoreného v ovzduší alebo uzatvorenom priestore priamo alebo prostredníctvom vetracích zariadení, vypustením infikovaného hmyzu (vši, blchy, muchy a podobne), infikovaním vodných zdrojov, potravín, alebo krmovín. Postihnutý použitie biologických prostriedkov spravidla nezistí ihneď po ich použití. Pri podozrení ich použitia sa výskyt zisťuje odberom vzoriek a následnou mikrobiologickou analýzou.

Pri podozrení z úniku alebo pri úniku biologickej látky resp. pri použití biologických prostriedkov postupujte tak, ako pri úniku nebezpečnej chemickej látky. Zvlášť treba:

* dôsledne dodržiavať karanténne hygienické, protiepidemiologické, protiepizootické opatrenia,
* sledovať informácie o situácii poskytované miestnou samosprávou,
* pravidelne kontrolovať telesnú teplotu,
* hlásiť podozrenie z ochorenia, alebo zvýšený výskyt ochorení osôb a zvierat orgánom obce alebo spádovému zdravotníckemu zariadeniu, prípadne orgánom civilnej ochrany,
* obmedzovať pohyb mimo budovu a budovu opúšťať iba na nevyhnutný čas (napríklad nákup základných životných potrieb),
* priebežne uskutočňovať v rámci svojich možností dezinfekciu vo svojich bytoch a v domoch.

Pri vyhlásení karantény platí zákaz zhromažďovania osôb a zákaz voľného pohybu mimo uzatvorených priestorov bez nasadených ochranných prostriedkov.

3.3. V PRÍPADE ÚNIKU RÁDIOAKTÍVNEJ LÁTKY

(alebo pri havárii jadrovej elektrárne)

* Čo najskôr sa ukryte v uzavretej miestnosti (najlepšie v pivničných priestoroch),
* pokiaľ ste mohli prísť do styku s rádioaktívnymi látkami v čase, než ste sa stačili ukryť, potom:
  - pred vstupom do budovy kontaminovaný vrchný odev a obuv odložte do nepriedušného obalu a nepoužívajte ich,
  - dôkladne si umyte ruky, tvár a vlasy, vypláchnite si oči, ústa, vyčistite si nos a uši,
  - ak je to možné, osprchujte sa a vymeňte si bielizeň,
* uzavrite a utesnite okná a dvere, vypnite ventilačné a klimatizačné zariadenia,
* sledujte správy v hromadných informačných prostriedkoch,
* pripravte si prostriedky improvizovanej ochrany dýchacích ciest a povrchu tela,
* jódové prípravky užite po obdržaní varovného signálu o vzniku radiačnej havárie atómovej elektrárne. Dávkovanie a spôsob použitia je uvedený v návode na škatuľke alebo v informačnom letáčiku,
* zabezpečte svoje potraviny a zásoby vody pred možnou kontamináciou uložením do obalov, chladničky, mrazničky alebo komory. Nepoužívajte nechránené potraviny, ovocie a zeleninu,
* pripravte si evakuačnú batožinu,
* čakajte na ďalšie pokyny,

postarajte sa o hospodárske zvieratá:
- zatvorte ich a dajte im zásobu krmovín a vody na dva dni,
- zásoby krmiva a vody zabezpečte pred kontamináciou prekrytím plachtou alebo fóliou z plastu a pod.